

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/25, p. 491-512

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12185>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ –
Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ

This article was checked by iThenticate.

ADAY ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNDE ALINAN EĞİTİMLERİN ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARINA KATKISI: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ*

*Akif KÖSE** - Erkan Hasan ATALMIŞ****

ÖZET

Bu çalışmanın amacı aday öğretmen yetiştirme sürecinde aday öğretmenlerin katıldığı on altı haftalık sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamaları eğitimi (staj uygulaması) ile sekiz haftalık hizmetiçi eğitimin (yüz yüze eğitim faaliyetlerinin) öğretmenlikteki uygulamalara katkısına ilişkin aday öğretmen görüşlerinin incelenmesidir. 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Kahramanmaraş İli merkezinde aday öğretmen olarak çalışan ve aday öğretmen yetiştirme sürecindeki toplam yirmi dört haftalık uyum eğitimini tamamlamış on öğretmen araştırmanın çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Araştırma verileri görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Yapılan görüşmelerde araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, aday öğretmen yetiştirme sürecinde alınan eğitimlerin öğretmenlik uygulamalarına katkısının olduğu, özellikle staj uygulamasının sınıf yönetimi, öğretim ilke ve yöntemleri, ölçme ve değerlendirme ve öğrenci-öğretmen ilişkileri başta olmak üzere öğretmenlik ile ilgili alanlarda aday öğretmenlere tecrübe kazandırdığı ortaya çıkmıştır. Alınan bu eğitimlerin ayrıca aday öğretmenlerin özgüvenlerini sağladığı ancak öğretmenlerin hizmetiçi eğitim için ayrılan sürenin uzun olduğu ve kısaltılması gerektiği yönünde görüşe sahip oldukları görülmüştür. Araştırma sonunda aday öğretmen yetiştirme eğitimlerinin, aday öğretmenlerin atamasını takip eden süreç içerisinde ve aday öğretmenlerin bağımsız olarak derslere girmeye başlamadan önce gerçekleştirilmesine devam edilebileceği, yetiştirme eğitimi sürecinde aday öğretmenler tarafından doldurulması zorunlu olan çok sayıdaki formlarla ilgili gerekli sadeleştirmeler yapılarak kırtasiye yükünün azaltılabileceği, danışman öğretmenlerin daha çok rehberliği ön planda tutan bir yaklaşım sergileyebilecekleri, hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin

* Bu çalışma 18-20 Mayıs 2017 tarihleri arasında Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesinde düzenlenen 2. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuş çalışmanın genişletilmiş halidir.

** Yrd. Doç. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi, El-mek: akifkose@ksu.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi, El-mek: eatalmis@ksu.edu.tr

program içeriklerinin yoğunluğunun ve süresinin azaltılabileceği şeklinde birtakım öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aday Öğretmen, Danışman Öğretmen, Aday Öğretmen Yetiştirme

CONTRIBUTION OF THE TRAINING TAKEN DURING CANDIDATE TEACHER TRAINING TO TEACHING PRACTICES: PROBLEMS AND SOLUTION SUGGESTIONS

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the opinions of candidate teachers about the contributions of the sixteen-week classroom observation activities, teacher training practices (internship practice) and the eight-week in-service training (face-to-face training activities) that to their teaching practices. The study group is ten teachers who worked as candidate teachers and completed twenty-four-week compliance training during the candidate teacher training in the Kahramanmaraş city center during the 2016-2017 academic year. The research data were collected by interview method. Semi-structured interview form developed by the researchers was used in the interviews and the data were analyzed with descriptive analysis method. As a result of the research, it was found out that the training taken during the candidate teacher training contributed to the teaching practices, and particularly the internship practice helped to gained the experience by candidate teachers in the areas related to teaching, especially classroom management, teaching principles and methods, measurement and evaluation and student-teacher relations. It has been seen that these trainings also provide self-confidence to the candidate teachers, but the teachers have the opinion that the duration of in-service training is too long and should be shortened. At the end of the research it is suggested that the candidate teacher trainings can be continued in the process following the appointment of the candidate teachers and before the candidate teachers independently start teaching in the classes. It is also suggested that the stationary burden can be reduced by making necessary refinements about the many forms required by the candidate teachers during the training period. Additionally, it is suggested that counselor teachers can show a more guidance approach and the intensity and duration of program contents of in-service training activities can be reduced.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

In today's World, what firstly expected from education is; to accept a person himself/herself as an individual with his or her own abilities and having different characteristics from other people. The basic aim of the education is to educate individuals in accordance with their interests and abilities, and to give the community as an individual who is sensitive to the environment and has universal values. This aim makes teachers

Turkish Studies

the most decisive element of the education systems. In terms of education systems, the fact that teachers have such an importance makes the work of their training important. Because of this importance, the training of teachers is an issue that is constantly discussed in Turkish education system, which is always on the agenda, studied and stakeholders are constantly discussed as it is in all education systems.

Teacher training is a multidimensional and comprehensive subject and includes topics such as selection of teacher candidates, pre-service training, practice (internship) period and monitoring and evaluation studies in this period, in-service training (Kavcar, 2002). In Turkey, the task of training teachers before their services belongs to education faculties, which is the primary source of teacher education. Teachers are being trained in the service through in-service training activities carried out at the central or local level. One of these in-service training activities is candidate teacher training, which is organized for the candidate teachers within the duration of the candidacy and this can also be described as orientation training.

According to the Candidate Teacher Training Program published by the Ministry of National Education for the 2016-2017 academic year, during sixteen weeks candidate teachers participated in in-service training activities lasts totaly eight weeks (240 hours) in addition to one day out-of-school activities, four-day classroom and in-school practices. The duration and quality of these training courses, which the candidate teachers attended, are important in terms of making a more positive and conscious start to the their teaching profession. In this work, it is aimed to examine candidate teachers' views on the contribution of these trainings taken in the candidate teacher training process.

Method

The research is a qualitative study and it is carried out in phenomenology pattern. The study group of the study is ten teachers who worked as candidate teachers and completed twenty-four-week compliance training during the candidate teacher training in the Kahramanmaraş city center during the 2016-2017 academic year. The research data were collected by interview method. Semi-structured interview form developed by the researchers was used in the interviews and the data were analyzed with descriptive analysis method.

Conclusions

In the result of this research which is aimed to examine the teachers' opinions about the contribution of the trainings taken during the candidate teacher training process to the teaching practices, it has been found that the sixteen weeks of in-class monitoring activities and internship practices made contributions to the candidate teachers in many ways for their teaching practices. As a result. It is found that these activities and practices contribute to teachers mostly in terms of making effective classroom management, making accurate assessment and evaluation, establishing effective communication with students, creating an effective learning environment, effective use of teaching materials and effective management of time.

As a result of the research, if they have not participated in classroom monitoring activities and internship practices, teachers may encounter with some problems in teaching practices. These problems are mostly the inability to perform effective lectures, ineffective communication with the student, the inability to understand the reasons of student behaviors, and the uneasiness that a teacher may be in classroom environment, the fear of failure and the excessive excitement.

Another result of the research is that the in-service training activities which were carried out for eight weeks during the candidacy training were contributed to the teaching practices in many aspects and evaluated positively by the candidate teachers. This training is seen to have contributions to candidate teachers by enabling candidate teachers to learn specifically about their legal rights and responsibilities, acquiring legislation information, obtaining comprehensive information about office work, administrative tasks and procedures in the school, feeling ready for teacher training, recognizing current problems of education and providing opportunities to compare Turkish education system with other countries's education systems.

Teachers may encounter some problems if the in-service training activities given to the teachers in the candidate teaching process are not done. The most important ones of these problems are teachers may be inadequate about legislation, official affairs and procedures and management activities, and they may not have the awareness of school and students.

The most emphasized proposal suggested by the candidate teachers about this sixteen week training process is that the number of required forms should be reduced. Candidate teachers also suggested that the training period of the program can be reduced, the consultant teachers can show guidance rather than a supervisor approach in this process, the awareness of the other teachers other than the consultant teachers should have the awareness about this process, the educational process should be made more systematic and institutionalized, the activities should be well planned.

In order to make the in-service training activities in the candidate teaching process more effective and productive, the most expressed recommendations by the candidate teachers are; the intensity of the training program and the training duration must be reduced. In addition to this recommendation, candidates have also suggested that the topics of the training program should be the ones that can be directly used by the teacher. The education staff should be selected from experts in the field and the duration of the sessions within the training activities should be shortened and the places where the training places should be easy to go.

Recommendations

1. Candidate teacher training should be done in the process following the appointment of candidate teachers and before the candidate teachers independently start teaching in the classes.

2. The necessary simplifications can be made for the forms required by the candidate teachers during the classroom monitoring activities and

Turkish Studies

teaching practices. The number of form / form filling periods can be decreased and the stationary loads of candidate teachers and consultant teachers can be reduced.

3. During the period of classroom monitoring activities and teacher practices, counselors may have an approach as a presupposes guidance and mentoring rather than a supervisory approach.

4. In order to raise the awareness and sensitivities about the teacher training activities, the other teacher and all non-teacher staff of the institution can be given the necessary information through school, district or province national education directorates and educational activity can be organized in this subject.

5. Program content of in-service training activities can be reviewed and program intensity and duration of program can be reduced. More emphasis can be given on the issues that directly contribute to teaching practices during the in-service training activities. For the determination of the training topics, needs analysis can be done with the stakeholders' participation.

6. It is possible to pay more attention to the fact that the persons as education staff in the in-service training activities to be experts in the field, and the duration of the sessions not to be long and the training centers to be easy to go.

Keywords: Candidate Teacher, Counselor Teacher, Candidate Teacher Training

Giriş

Eğitimin öneminin geçmişe oranla günümüzde daha da arttığı yadsınamaz bir gerçektir. Eğitime atfedilen önemdeki değişim gibi toplumların eğitimden beklentilerinde de geçmişe kıyasla farklılaşma yaşanmaktadır.

Eğitimin kurumsallaşmaya başladığı dönemlerde okullardan beklenen en önemli çıktı, üretken insan modeli iken günümüz dünyasında bu anlayış büyük ölçüde değişmiştir. Çağdaş eğitim anlayışına göre de insan üretken bir varlık olmalı ancak eğitim salt bu amaç için var olmamalı ve eğitim süreci tamamen bu amaç doğrultusunda şekillendirilmemelidir. Günümüz dünyasında eğitimden beklenen öncelikle; eğitimin insanı, kendine özgü yetileri bulunan ve diğer insanlardan farklı özelliklere sahip olan birey olarak kabul etmesidir. Eğitimin en temel gayesi ise bireyin kendine özgü yetilerinin ortaya çıkarılarak ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirilmesi, bireyin mutlu, çevreye karşı duyarlı ve evrensel değerleri benimsemiş birey olarak topluma kazandırılmasıdır. Bireylerin bir bütün olarak (zihinsel, sosyal, psikolojik, ahlaki, duygusal) sağlıklı bir şekilde yetiştirilmeleri eğitimin hem bireysel hem de toplumsal yönü ile ilgili gayesinin olduğunu ortaya koymaktadır (Berkant, Efendioğlu ve Sürmeli, 2014).

Üretebilen birey yetiştirme ereğini merkeze alan klasik eğitim anlayışı günümüzde, kendini gerçekleştirmiş birey ve topluma, çevreye duyarlı, insanlığın ortak değerlerini benimsemiş insanlık ailesinin bir üyesi olan *yurttaş* yetiştirme postmodern anlayışına evrilmiştir. Eğitim anlayışında görülen bu değişimin bireylere yansıtıldığı yerler okullar; okullarda bireyleri bu anlayış doğrultusunda yetiştirenler ise öğretmenlerdir. Hiç kuşkusuz, küreselleşen dünyada yerini alacak nitelikli öğrencileri yetiştirecek olan öğretmenlerden başkası değildir (Karaman ve Şahin, 2017). Malzemesi insan olan öğretmenin, eserini oluştururken yapacağı en ufak bir hatanın telafisi mümkün

olmayan sonuçlar doğuracak olması ise öğretmenlerin aslında ne kadar zor bir görevi yerine getirmekte olduğunun da bir göstergesidir (Coşkun-Keskin ve Yüceer, 2017). Bu yönüyle öğretmenlerin eğitim sistemlerinin en önemli bileşenleri oldukları ifade edilebilir.

Eğitim ve öğretmenin yönü toplumun yönünü belirler (Topçu, 2016). Bu bakımdan toplumsal ilerleme iyi bir eğitimin veriliyor olmasına, iyi bir eğitimin veriliyor olması ise öğretimin niteliğinin yükseltilmesine bağlıdır. Nitelikli bir öğretim için ise nitelikli öğretmenlerin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır (Seferoğlu, 2003). Bu ihtiyaç öğretmenlik mesleğinin bir ideal mesleği, bir ruh sanatkarlığı, bir gönül işi ve bir mefkûre olmasını gerekli kılmaktadır (Topçu, 2016). Eğitim ancak bu mesleki niteliklere sahip öğretmenler ile istendik bir biçimde gerçekleştirilebilir. Bu bakımdan okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından birisi öğretmenlerdir denilebilir (Bursalıoğlu, 2012). Eğitim sistemleri açısından öğretmenlerin bu denli önemli bir yere sahip olmaları onların yetiştirilmeleri işini de önemli hale getirmektedir. Bu öneminden dolayı öğretmen yetiştirme işi, bütün eğitim sistemlerinin sürekli olarak gündeminde bulunan, üzerinde çalışılan, paydaşlarca sürekli olarak tartışılan bir konu halini almaktadır.

Öğretmen yetiştirme hemen bütün ülkelerde, özellikle 2000’li yılların başından itibaren “gelecek merkezli” olarak ele alınan, “yirmi birinci yüzyılın öğretmenlerinin yetiştirilmesi” teması kapsamında ulusal ve uluslararası boyutta çeşitli araştırmaların ve toplantıların yapıldığı, raporların hazırlandığı bir konu halini almıştır (Şişman, 2009). Öğretmenlik mesleği ve bu mesleği yürüten profesyonellerin mesleğin gereklerini yerine getirişleriyle ilgili düzenlemeler Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan beri Türk eğitim sistemi içerisinde de üzerinde hep konuşulan bir konu olagelmıştır (Seferoğlu, 2004). Bu bakımdan bir ihtisas mesleği olan öğretmenliği yapacak olan öğretmenlerin yetiştirilmesinde oldukça hassas davranılmalı ve öğretmen eğitimi işi şansa bırakılmamalı, öğretmenler gerek hizmet öncesi eğitim gerekse hizmetiçi eğitim kapsamında profesyonel bir şekilde yetiştirilmeli ve geliştirilmelidirler (Işık, Çiltaş ve Baş, 2010).

Öğretmen yetiştirme çok boyutlu ve kapsamlı bir konu olup, öğretmen adaylarının seçimi, hizmet öncesi eğitimi, uygulama (staj) dönemi ve bu dönemdeki izleme-değerlendirme çalışmaları, hizmetiçi eğitim gibi konuları içermektedir (Kavcar, 2002). Öğretmenlerin hizmet öncesinde ve hizmet sırasında yetiştirilmeleri eğitim öğretim açısından büyük önem taşımakta, artan bilgi ve gelişen teknoloji karşısında özellikle öğretmenlerin kendilerini yetiştirmeleri bir zorunluluk olmakta, yetiştirme sürecinde öğretmenlere gereken yardımı yapmak eğitim yöneticilerinin yükümlülüğü olarak karşımıza çıkmaktadır (Başaran, 1996).

Türkiye’de öğretmenlerin hizmet öncesinde yetiştirilmeleri görevi, öğretmen yetiştirmede birincil kaynak olan eğitim fakültelerine aittir. Öğretmen olabilmek için eğitim fakültelerinden mezun olmak ve merkezi sınavdan (Kamu Personeli Seçme Sınavı) yeterli puan almış olmak gerekmektedir. Farklı fakülte mezunlarının öğretmen olabilmeleri için Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 20/02/2014 tarihli ve 9 sayılı kararında yer bulan öğretmenliğe kaynak teşkil eden alanlardan mezun olmuş, merkezi sınavdan yeterli puan ve pedagojik formasyon eğitimi almış olma şartları aranmaktadır.

Öğretmenlerin hizmet içerisinde yetiştirilmeleri ise merkezi veya mahalli düzeyde gerçekleştirilen hizmetiçi eğitim faaliyetleri ile gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Öğretmen yeterliği ile öğretmenden beklenen yeterlik arasındaki farkın ortadan kaldırması için hizmetiçi eğitim faaliyetleri planlanmakta, bu eğitimlerle öğretmenlerin gizli kalmış yetenekleri ve potansiyelleri geliştirilmektedir (Taymaz, 1981). Bu hizmetiçi eğitim faaliyetlerinden birisi de aday öğretmenler için adaylık süresi içerisinde düzenlenen ve oryantasyon eğitimi olarak da nitelendirilebilecek olan aday öğretmen yetiştirme eğitimidir. Aday öğretmen yetiştirme eğitimleri Millî Eğitim Bakanlığının 02/03/2016 tarihli ve 2456947 sayılı makam oluru ile yürürlüğe giren “Aday Öğretmen Yetiştirme

Sürecine İlişkin Yönerge” ye göre yürütülmektedir (MEB, 2016a). Bu yönergeye göre aday öğretmenler, görevlendirildikleri okullarda okul yöneticileri ve danışman öğretmenlerin nezaretinde ve bakanlıkça belirlenen yetiştirme programı çerçevesinde yetiştirme eğitime tabi tutulmakta, bu kapsamda sınıf içi, okul içi, okul dışı ve hizmetiçi eğitim faaliyetlerine katılmaktadırlar. Bu yönergeye göre aday öğretmenler, adaylık eğitimleri esnasında derslere danışman öğretmenlerinin refakatinde girmektedirler. Danışman öğretmenler ise eğitim kurumu müdürünce, adaylık dâhil en az on yıl hizmet süresine sahip öğretmenler arasından, ulusal veya uluslararası projelerde koordinatör, danışman veya katılımcı öğretmen olarak görev almış, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılım sağlayan, iletişim becerisi ve temsil yeteneği güçlü ve mesleğinde temayüz etmiş ve aday öğretmenle aynı alanda olan öğretmenler arasından belirlenmektedir.

Aday öğretmenler için yine aynı yönerge kapsamında bakanlıkça yetiştirme programı hazırlanmaktadır. Bu araştırma kapsamında görüşlerine başvurulmuş aday öğretmenler 2016-2017 Eğitim Öğretim süreci başında bakanlıkça hazırlanmış olan aday öğretmen yetiştirme programına tabi tutulan aday öğretmenlerdir. Millî Eğitim Bakanlığının 2016-2017 Eğitim Öğretim yılı için yayınladığı Aday Öğretmen Yetiştirme Programına göre (MEB, 2016b) aday öğretmenler on altı hafta süresince haftada dört gün sınıf ve okul içi uygulamalar ile bir gün okul dışı faaliyetlere ek olarak toplam sekiz hafta (240 saat) süren hizmetiçi eğitim faaliyetlerine katılmışlardır. Aday öğretmenlerin katıldıkları bu eğitimlerin süresi ve niteliği öğretmenlik mesleğine daha olumlu ve bilinçli bir başlangıç yapabilmek açısından önem arz etmektedir. Bu önemden hareketle çalışmada, aday öğretmen yetiştirme sürecinde aday öğretmenlere verilen on altı haftalık sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamaları eğitimi ile sekiz haftalık hizmetiçi eğitimin, öğretmenlikteki uygulamalara katkısına ilişkin aday öğretmen görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Aday öğretmen yetiştirme sürecinde on altı hafta boyunca devam eden sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarının (staj uygulaması) okullarda göreve başladıktan sonraki süreçte öğretmenlik uygulamalarına katkısına ilişkin aday öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

2. Aday öğretmen yetiştirme sürecinde on altı hafta boyunca devam eden sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarına katılmamış olmaları ve bu eğitimi almamış olmaları durumunda hangi sorunlarla karşılaşabileceklerine ilişkin aday öğretmen görüşleri nelerdir?

3. Aday öğretmen yetiştirme sürecinde sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin öğretmenlik uygulamalarına hangi açılardan katkısı olduğuna ilişkin aday öğretmen görüşleri nelerdir?

4. Aday öğretmen yetiştirme sürecinde sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi eğitim faaliyetlerine katılmamış olma ve bu eğitimi almamış olmaları durumunda hangi sorunlarla karşılaşabileceklerine ilişkin aday öğretmen görüşleri nelerdir?

5. Aday öğretmen yetiştirme sürecinin daha etkin ve verimli hale getirilebilmesi için on altı hafta boyunca devam eden sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamaları ile sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi eğitim faaliyetlerine ilişkin aday öğretmenlerin önerileri nelerdir?

Araştırmanın yukarıda ifade edilen problem ve alt problemlerine aranacak cevapların okul, ilçe ve il millî eğitim müdürlükleri ile Millî Eğitim Bakanlığının aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin uygulamalarına ışık tutacağı, araştırma sonuçlarının alana ve uygulamaya bu yönüyle katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma nitel bir çalışma olup olgubilim deseniyle gerçekleştirilmiştir. Olgubilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgubilim deseni bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamıyla kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Kahramanmaraş İli merkezinde aday öğretmen olarak görev yapan ve aday öğretmen yetiştirme sürecindeki toplam yirmi dört haftalık uyum eğitimini tamamlamış on öğretmen oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, veri toplama yöntemlerinden olan görüşme yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Çalışma grubu ile yapılan görüşmelerde araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda katılımcılara yöneltilen 5 soru, yapılan alanyazın taraması ve alan uzmanı iki akademisyenin görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular kullanılarak ön uygulama çalışması yapılmıştır. Ön uygulama sonucu katılımcılardan elde edilen veriler değerlendirilmiş, elde edilen verilerden soruların araştırmanın amacına hizmet edecek nitelikte olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Ön uygulama ardından asıl uygulamaya geçilerek araştırma verileri toplanmıştır. Ön uygulamadan elde edilen veriler de asıl uygulama verisi olarak değerlendirilerek araştırma verisi olarak veri analizine dâhil edilmiştir.

Veri Analizi

Araştırma verileri betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmeye çalışılmıştır. Araştırma soruları araştırmanın temaları olarak belirlenmiş ve araştırma verileri bu temalar altında değerlendirilmiştir. Katılımcılara birden başlayarak ona kadar AÖ1, AÖ2, ..., AÖ10 şeklinde kodlar verilmiştir.

Çalışma grubu olarak belirlenen aday öğretmenlerin bazı demografik özellikleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Bazı Demografik Özellikler

Demografik Değişkenler		Frekans	Toplam
Cinsiyet	Kadın	4	10
	Erkek	6	
Yaş	24	2	10
	25	5	
	27	1	
	30	2	
MEB'den Önce Öğretmenlik Deneyimi	Var	2	10
	Yok	8	
Adaylığın İlk 6 Ayında Yetiştirme Sürecine Katılma Durumu	Katıldım	10	10

Bulgular

1.Tema: Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Alınan On Altı Haftalık Sınıf İçi İzleme Faaliyetleri ve Staj Uygulamasının Öğretmenlik Uygulamalarına Katkısına İlişkin Bulgular

Bu temada “Aday öğretmen yetiştirme sürecinde on altı hafta boyunca devam eden sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarının okullarda göreve başladıktan sonraki süreçteki öğretmenlik uygulamalarına katkısına ilişkin aday öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ele alınmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular genel olarak şöyledir:

Aday öğretmenlerin tamamının, on altı hafta süren sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarının, kendilerine asıl öğretmenlik uygulamalarında birçok açıdan katkı sunduğu yönünde ortak bir görüş içerisinde oldukları ortaya çıkmıştır. Sınıf içi izleme faaliyetleri ve staj uygulamaları bütün aday öğretmenler tarafından olumlu bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Sınıf içi uygulama faaliyetlerinin ve staj uygulamasının aday öğretmenlere etkili sınıf yönetimi sağlayabilme, doğru ölçme ve değerlendirme yapabilme, öğrenciyle etkili iletişim kurabilme, etkili bir öğrenme ortamının oluşturulabilmesi, ders araç gereçlerinin etkin kullanımı, etkili zaman yönetimi sağlayabilme açılarından katkı sağladığı ifade edilmektedir. Bu uygulama ile ayrıca sınıf ortamında derslerin nasıl işleneceği, öğretilecek konuların nasıl aktarılacağı, derse girişin ve dikkat çekmenin nasıl yapılacağı, sınıf içi olumsuz davranışlarla nasıl baş edileceği yönlerinden tecrübe kazandırdığı aday öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Aday öğretmenler bu uygulama ile birlikte sınıf iklimini tanıma ve olumlu sınıf iklimi oluşturma, sınıf içi olaylara yerinde ve zamanında müdahale etme yeterliklerini arttırdıklarını da ifade etmişlerdir.

Aday öğretmenler bu sürecin, kendilerindeki öğretmenlik mesleği ile ilgili özgüven yetersizliklerini giderdiğini, okula ve sınıfa daha kolay adapte olmalarını sağladığını, kendilerini daha rahat hissetmelerine katkı sunduğunu, bu süreçle birlikte tecrübeli öğretmenlerden faydalanma imkânı bulduklarını, lisans eğitiminden sonra doğrudan sınıf ortamına girmeyi ve bunun doğuracağı olumsuzlukları engellediğini belirterek bu sürecin diğer olumlu yönlerini belirtmişlerdir. Bu eğitim süreciyle birlikte aday öğretmenler, doğrudan eğitim, öğretim ve yönetim sorumluluğu almadan önce öğretmenlik mesleğine ilişkin birçok teorik ve uygulamaya dönük bilgileri öğrenme fırsatı yakaladıklarını vurgulamışlardır.

Aday öğretmenlerin bu konu ile ilgili açıklamalarına örnek olabilecek bazı alıntılar aşağıda sunulmuştur:

“Okul ortamına, sınıf ortamına, öğrencilere adapte olmam daha kolay oldu. Özgüven problemini ortadan kaldırdı bence. Okul ortamını önceden gördüğüm, alıştığım için kendimi rahat hissettim. Bir öğretmenin kendini rahat hissetmesinin önemli olduğunu, verimi arttırdığını düşünüyorum. Bu yönlerden katkısı olduğunu düşünüyorum.” (Ö2)

“16 hafta boyunca yaptığımız bahsi geçen çalışmalarda tecrübeli öğretmenlerle birlikte hareket etme, onların tecrübelerinden faydalanma fırsatı bulduk. Kimi zaman onları olay anında izleyerek kimi zaman da doğrudan konuşarak püf noktalarını öğrendik. Doğrudan sorumluluk altına henüz girmeden pek çok öğrenme fırsatı bulduk.” (Ö5)

“Eğitim fakültesi çıkışlı olmadığım için öğretmenlikle ilgili teorik ve pratik tecrübeye sahip değildim. Böyle bir izleme/gözlem süreci olmasaydı benim için çok sert bir geçiş olacaktı. Bocalayacaktım ve olumsuz etkilenecektim muhtemelen. Bu gözlem ve uygulama süreci ile birlikte gözlem ve sonrasında katılım/uygulama ile daha yumuşak ve sağlıklı bir geçiş yaptığımı düşünüyorum kendi adıma.” (Ö7)

“... Şu anda aldığım o eğitimler sayesinde sınıf içerisinde zorlanmadan ders anlatmaktayım.” (Ö8)

2.Tema: Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecindeki On Altı Haftalık Sınıf İçi İzleme Faaliyetleri ve Öğretmenlik Uygulamasının Yapılmaması Durumunda Karşılaşılabilecek Sorunlara İlişkin Bulgular

Bu temada “Aday öğretmen yetiştirme sürecinde on altı hafta boyunca devam eden sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarına katılmamış olmaları ve bu eğitimi almamış olmaları durumunda hangi sorunlarla karşılaşabileceklerine ilişkin aday öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular genel olarak şöyledir:

Görüşlerine başvurulmuş aday öğretmenlerin tamamı, on altı hafta süren sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarına katılmamış olmaları durumunda, asıl öğretmenlik uygulamalarında birtakım sorunlarla karşılaşabilecekleri yönünde görüş birliği içerisinde oldukları ortaya çıkmıştır.

Aday öğretmenler, sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarına katılmamış olmaları durumunda daha çok, etkili ders anlatımını gerçekleştirilememesi, öğrenci ile etkili iletişim kuramama, öğrenci davranışlarını anlayamama ve sınıf ortamında tedirginlik, başaramama korkusu ve aşırı heyecanlanma sorunlarını yaşayacaklarını ifade etmişlerdir.

Çalışma grubundaki aday öğretmenler bu eğitime katılmamış olmaları durumunda sınıf yönetimi konusunda yetersiz kalabileceklerini, farklı kaynaklardan faydalanmanın önemini kavrayamayacaklarını, sınıf ortamında neyi nasıl yapacaklarını bilemeyeceklerini, evrak işleri, yazışmalar ve sınıf içi problemlerin çözümü konularında yetersiz kalabileceklerini, merkezi sınavlarla ilgili bilgi eksikliklerinin olacağını ve verimlerinin düşeceğini belirtmişlerdir.

Sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarının yapılmamasının, aday öğretmenlerin birçok mesleki yetersizlikle öğretmenliğe başlaması gibi önemli bir sorunu doğuracağı görülmektedir. Öğretmenlik meslek bilgisi ve insan ilişkileri alanındaki yeterlilik, öğretmenlik mesleğinin yeterli alanlarındandır. Adaylık sürecinde alınan on altı haftalık izleme ve staj uygulamalarının aday öğretmenlere bu yeterlilik alanlarında katkı sağladığı bu uygulamaların yapılmamış olmasının da bu alanlarda gerekli yeterliğe sahip olmadan mesleğe başlama gibi eğitim öğretim sürecini ve öğretmenin meslek hayatını olumsuz etkileyebilecek problemleri beraberinde getireceği ifade edilebilir.

Aday öğretmenlerin bu konu ile ilgili açıklamalarına örnek olabilecek bazı ifadeleri şöyledir:

“Okul ortamına ilk defa gireceğim için tedirgin, korkulu ve aşırı heyecanlı olurdum. Neyi nasıl yapacağımı iyi bilemediğim için başaramama korkusu olurdu. Bunlar da idare ile öğretmen arkadaşlarım ile diyalogumu etkiler, sınıf ortamındaki ruh halimi etkiler, verimi düşürürdü.” (Ö2)

“Sudan çıkmış balığa dönerdim sanırım. Gözlem yöntemi öğretmenlik mesleğini öğrenmede çok faydalı bir ilk adımlar bütünü oluşturdu. Olmasaydı tedirgin ve belki de moral bozukluğu, devamında da hayal kırıklığı ile başlangıç yapacaktım ve bu kariyerimi hiç istemeden çok olumsuz etkileyecekti.” (Ö7)

3.Tema: Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Sekiz Hafta Boyunca Devam Eden Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Öğretmenlik Uygulamalarına Katkısına İlişkin Bulgular

Bu temada “Aday öğretmen yetiştirme sürecinde sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin öğretmenlik uygulamalarına hangi açılardan katkısı olduğuna ilişkin aday öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular genel olarak şöyledir:

Adaylık sürecinde sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin öğretmenlik uygulamalarına katkısının olduğuna ilişkin aday öğretmenlerin ortak bir görüş içerisinde oldukları görülmektedir. Aday öğretmenler özellikle yasal hak ve sorumluluklarını öğrenmelerine, mevzuat bilgisi edinmelerine, farklı ülkelerin eğitim sistemlerini tanıma ve bu eğitim sistemleri ile Türk eğitim sistemini karşılaştırabilmelerine imkân sunması açısından hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin önemli katkıların olduğunu vurgulamışlardır.

Aday öğretmenler bu eğitimle birlikte, kendilerini öğretmenliğe daha hazır hissettiklerini, eğitimin güncel sorunlarının farkına vardıklarını, iş sağlığı ve güvenliği konularında bilgilendiklerini, sınıf yönetimi ve etkili iletişim konularında birçok kazanımlar edindiklerini, eğitimde teknolojik araçlarının kullanımının önemini farkına vardıklarını ifade etmişlerdir. Okullardaki büro işleri, yönetsel işler ve prosedürler hakkında kapsamlı bilgiler edinme, hizmetiçi faaliyetlere eğitim görevlisi olarak katılan kişilerin bilgi ve tecrübelerinden yararlanma fırsatı bulma ve öğretmenliğin yeterlilik alanlarına ilişkin katkılar elde etme gibi bu eğitimin sağladığı farklı katkıların da bulunduğu aday öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Çalışma grubundaki aday öğretmenlerden birisi (AÖ2) iki ay devam eden hizmetiçi eğitim programının konu itibarıyla çok yoğun olduğu bundan dolayı da kalıcılığın az olduğunu ifade etmiştir. Aday öğretmenlerden bir diğeri ise (AÖ4) bu eğitimin üst düzeyde bir katkısının olduğunu düşünmediğini belirtmiştir.

Aday öğretmenlerin bu konu ile ilgili açıklamalarına örnek olabilecek bazı ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“İş sağlığı ve güvenliği, etkili iletişim ve sınıf yönetimi vs. bazı eğitim programları çok işime yaradı. Eğitimde teknoloji kullanımı gibi mesela. Öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgiler sosyal haklar ve yönetmeliklerle ilgili verilen eğitimlerin de faydalı olduğunu düşünüyorum. Birçok konuda bilgili olarak mesleğimizi icra etmek işimizi oldukça kolaylaştırıyor.” (AÖ6)

“Kültürel olarak eğitim felsefemizin ve tarihimizin temellerini öğrendim. Eğitim sistemimizin içinde bulunduğu güncel sorunlar ile ulusal ve uluslararası ölçekte bağlantıları hakkında bilgi sahibi oldum. Farklı eğitimcilerle tanışma, onların yöntemlerini gözlemleme ve aday öğretmenlerle sürecimizle ilgili bilgi paylaşımı fırsatı elde ettim.” (AÖ7)

“Bu eğitimler sayesinde öğretmenliğe kendimi hazır hissettim. Eğitimin sorunlarını fark ettim. Yasal haklarımı öğrendim. Mevzuatı öğrendim. Diğer ülkelerin eğitim sistemleri hakkında genel bilgi sahibi oldum.” (AÖ8)

4.Tema: Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Verilen Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Yapılmaması Durumunda Karşılaşılabilecek Sorunlara İlişkin Bulgular

Bu temada “Aday öğretmen yetiştirme sürecinde sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi eğitim faaliyetlerine katılmamış ve bu eğitimi almamış olmaları durumunda hangi sorunlarla karşılaşabileceklerine ilişkin aday öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ele alınmıştır. Bu temaya ilişkin bulgulara bakıldığında;

Aday öğretmenlerin tamamı hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin yapılmaması durumunda birtakım sorunların ortaya çıkacağını belirtmişlerdir. Bu eğitimi almamış olmaları durumunda özellikle mevzuat konusunda yetersiz kalacaklarını, resmi işler ve prosedürler ile okul yönetiminin faaliyetleri hakkında bilgi yetersizliği yaşayacaklarını, okul ve öğrenciler hakkında gerekli farkındalıklarının oluşmayacağını ifade etmişlerdir.

Aday öğretmenler, yukarıda belirtilen olumsuz sonuçlardan farklı olarak; öğretmenlik mesleğinin sorumluluğunun çok fazla olduğunun yeterince fark edilememesi, öğretmenlik mesleğine iyi bir başlangıç yapılamayacak olması, öğretmen ve okul idaresinin işbirliğinin eğitim öğretimi açısından taşıdığı önemin fark edilemeyecek olması, öğretmenlik verimlerinin azalacak olması, öğrencilerle etkili iletişim için gerekli olan bilgileri edinemeyecek olmaları ve yeterli tecrübe elde edemeyecek olmaları gibi sorunlarla karşılaşabileceklerini ifade etmişlerdir.

Aday öğretmenlerden sadece birisi (AÖ6), adaylık sürecinde alınan hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin yapılmaması durumunda öğretmenlerin çok bir şey kaybetmeyeceklerini belirtmiş ancak verilen hizmetiçi eğitim çalışmalarından bir kısmının alanda uygulanabilecek türden olmalarından dolayı çok faydalı olduğunu ifade etmiştir.

Adaylık sürecinde yapılan hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin yapılmaması durumunda ortaya çıkacak sorunlara ilişkin aday öğretmenlerin belirttikleri sorunlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu sorunları kişisel, mesleki ve yönetsel sorunlar olarak kategorize edebilmenin mümkün olduğu ifade edilebilir.

Aday öğretmenlerin bu konu ile ilgili açıklamalarına örnek olabilecek bazı görüşleri şöyledir:

“Öğretmenlik mesleğinin sorumluluğunun daha az olduğunu düşünebilirdim ve okulda idare ve öğretmenlerle işbirliğinin öneminin farkına varmamış olurdum. Genel itibarıyla bu eğitimin okul ve öğrenciler hakkında bir farkındalık oluşturduğunu düşünüyorum. Öğretmenlik, okul, idare, milli eğitim hakkında daha az bilgiye sahip olduğum için kendimi rahat hissedemedim. Verimli, güzel bir başlangıç olmazdı.” (AÖ1)

“Evrak işleri, prosedür, okul idari faaliyetleri, eğitimle ilgili kanunlar hakkında yeterince bilgi sahibi olamazdım.” (AÖ2)

“Bu eğitimi almamış olsaydım eğitimin sorunları hakkında, mevzuat hakkında, iletişim becerileri hakkında bilgi sahibi olmamış olacaktım.” (AÖ8)

5.Tema: Sınıf İçi İzleme Faaliyetleri ve Öğretmenlik Uygulamaları ile Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Daha Etkin ve Verimli Hale Getirilmesine İlişkin Önerilere Dair Bulgular

Bu temada “Aday öğretmen yetiştirme sürecinin daha etkin ve verimli hale getirilebilmesi için on altı hafta boyunca devam eden sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamaları ile sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi eğitim faaliyetlerine ilişkin aday öğretmenlerin önerileri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ele alınmıştır. Bu temaya ilişkin bulgular genel olarak şöyledir:

Aday öğretmenlik sürecinde on altı hafta boyunca devam eden sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamaları ile ilgili olarak aday öğretmenler birtakım öneriler sunmuşlardır. Bu eğitim ile ilgili olarak aday öğretmenler tarafından en fazla vurgulanan öneri; bu eğitim sürecinde aday öğretmenler tarafından doldurulması zorunlu olan çok sayıdaki formların azaltılması gerektiği önerisidir.

Bu eğitim için aday öğretmenler tarafından getirilen önerilere bakıldığında önerilerin, bu eğitimin yapılıp yapılmamasıyla ilgili olmadığı, daha çok programın prosedürleri ile ilgili olduğu görülmektedir.

Aday öğretmenler bu eğitim sürecine ilişkin olarak ayrıca; program süresinin ve içeriğinin azaltılması, danışman öğretmenlerin dışında kalan diğer öğretmenlerin bu sürece ilişkin olarak bilgilendirilmeleri, bu eğitim sürecinin daha sistemli ve kurumsal hale getirilmesi, okul dışı faaliyetler kapsamında yapılan etkinliklerin daha organize bir şekilde yapılması ve okul dışı faaliyetlerde görevlendirilen kişilerin alanında uzman olan kişilerden seçilmesi önerilerini getirmişlerdir. Danışman öğretmenlerin bu süreçte bir kontrolör yaklaşımı ile değil mentorluk rolü sergilemeleri gerektiği, diğer öğretmenlerin bu sürece ve aday öğretmenlere karşı ilgilerinin arttırılması gerektiği aday öğretmenler tarafından vurgulanan diğer hususlardır.

Aday öğretmenlerin konu ile ilgili görüşlerine dair bazı alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Aday öğretmenlerde bir bezginlik hissettiren ders içi gözlem formları sayısının azaltılması gerektiğini düşünüyorum. Aday öğretmenler staj okullarına gönderilmeden önce okuldaki öğretmenlere ve öğrencilere bu staj süreci hakkında bilgi verilmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü danışmanlar dışında diğer öğretmenler aday öğretmenlere yardımcı olmak istemeyip bu sürecin gereksiz olduğunu vurgulamışlardır. Okul dışı faaliyetlerde alanında uzman eğitimcilerin seçilmesi gerektiğini düşünüyorum. Okul dışı faaliyetler daha organize bir şekilde planlanırsa faaliyetlerin verimsizliğinin önüne geçilebilir.” (AÖ1)

“Genel olarak gayet verimli bir uygulama bence. Sadece çok fazla form doldurduk. Formların derdi ve telaşı yüzünden anlatacağım derse çok fazla odaklanamadım. Form ağırlıklıydı yani uygulama. Form sayı azaltılmalı bence.”(AÖ2)

“Bu sürenin fazla olduğu görüşündeyim”(AÖ4)

“Evrak işlerinin, doldurulan onca formun her ne kadar devlet işlerinde prosedürün bir parçası olduğunu bilsem de gereksiz olduğu kanaatindeyim.”(AÖ5)

“...İzleme ve uygulama süreçleri aynı şekilde yapılmalı ancak öğretmenleri formlara boğmanın, formlarla uğraştırmanın doğru olacağını düşünmüyorum.”(AÖ6)

“Danışman öğretmenler kontrolörden ziyade tecrübe paylaşan meslek emekçisi olarak hizmet etmelidir. Son olarak, eğer uzun vade için düşünülüyorsa, program daha sistematik ve daha kurumsal hale getirilebilir.”(AÖ7)

“Bu dönemin uzun olduğunu düşünüyorum.”(AÖ8)

Aday öğretmenlik sürecinde yapılan ve sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi eğitim faaliyetlerine ilişkin olarak birtakım eksiklik ve aksaklıkların olduğu aday öğretmenlerce belirtilmiş ve bunlara ilişkin olarak aday öğretmenler tarafından birtakım öneriler getirilmiştir. Bu süreç ile ilgili olarak aday öğretmenler tarafından en fazla ifade edilen öneriler; bu eğitimin süre olarak kısaltılması ve yoğun olarak değerlendirilen eğitim programının yoğunluğunun azaltılması ve yaz dönemine rastlayan bu eğitimlerin hava sıcaklığı nedeniyle eğitime katılanların olumsuz etkilenmemesi bakımından yaz dönemi dışındaki bir zamana programlanması gerektiğidir. Aday öğretmenler bu önerilerin dışında ayrıca eğitim programına alınacak konuların doğrudan öğretmenin işine yarayacak konular olarak seçilmesi, eğitim görevlilerinin alanında uzman olan kişilerden seçilmesi, eğitim faaliyeti kapsamında yapılan oturumların süre olarak kısa olması ve eğitim yapılan yerlerin ulaşımı kolay yerler olması önerilerini getirmişlerdir. Bu eğitim için de aday öğretmenlerce getirilen önerilerin, eğitimin yapılıp yapılmaması ile ilgili olmadığı görülmektedir. Getirilen önerilerin, programın süresi, yoğunluğu, uygulandığı zaman dilimi ile ilgili olduğu ifade edilebilir.

Aday öğretmenlerin konu ile ilgili görüşlerine ilişkin bazı alıntılar şöyledir:

“Hizmetiçi faaliyetlerde mevzuata ağırlık vermek yerine, öğretmenler için daha gerekli olan eğitim yöntem ve teknikler konusuna ağırlık verilmelidir. Aday öğretmenlerle farklı yöntem teknikler konusunda uygulamalar yapılmalıdır.” (AÖ1)

“Süresi kısaltılmalı bence. Çok yoğun bir programdı. Yazın çok sıcaktı bunaltıcı bir hava vardı üzerine de bütün gün seminer olunca aşırı yorucu sıkıcı oldu. Biraz daha hafif bir eğitim olmalı bence. Birçok konu hakkında çok fazla şey anlatınca kalıcı olmadığını düşünüyorum.” (AÖ2)

“O süreçte seminerler genellikle merkezi bir yerde değil, ulaşımın zor olduğu kıyıda köşede yerlerde yapılması sıkıntılı sonuçlar doğurabilir. Böyle seminerler merkezi bir yerde yapılabilir.” (AÖ3)

“Sunucuların daha dikkatli seçilip uzman kişilerle çalışılması gerektiğini düşünüyorum.” (AÖ4)

“Oturumlar daha kısa sürebilir. Örneğin 1 saati geçmeyecek şekilde. Sekiz hafta kısaltılabilir ve yoğunlaştırılabilir.” (AÖ7)

“Öğretmenlerin bizzat muhatap olacakları ve işlerine yarayacak, faydalı olacak konularda eğitime tabi tutulması gerektiğini düşünüyorum.” (A9)

“Eğitimler kesinlikle yararlı ama bazı konuların gereksiz olduğunu düşünüyorum. Ayrıca sekiz hafta da uzun bir süre özellikle sıcak yaz aylarında olması da başka sorun.” (AÖ10)

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara ilişkin olarak yapılan tartışmaya yer verilmiştir. Araştırma sonuçları ve sonuçlara ilişkin tartışmalar araştırmanın temalarına göre sunulmuştur.

Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Alınan On Altı Haftalık Sınıf İçi İzleme Faaliyetleri ve Staj Uygulamasının Öğretmenlik Uygulamalarına Katkısı, Bu Faaliyet ve Staj Uygulamasının Yapılmaması Durumunda Karşılaşılabilecek Sorunlar

Aday öğretmen yetiştirme sürecinde alınan eğitimlerin öğretmenlik uygulamalarına katkısının öğretmen görüşleriyle incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmanın sonucunda aday öğretmen eğitimi kapsamında yapılan ve on altı hafta süren sınıf içi izleme faaliyetleri ve staj uygulamalarının, öğretmenlik uygulamalarında öğretmenlere birçok açıdan katkı sunduğu, bu eğitimin aday öğretmenlerce gerekli görüldüğü ve olumlu olarak değerlendirildiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu faaliyet ve uygulamaların en çok etkili sınıf yönetimi oluşturabilme, doğru ölçme ve değerlendirme yapabilme, öğrenciyle etkili iletişim kurabilme, etkili bir öğrenme ortamı oluşturabilme, ders araç gereçlerini etkili kullanabilme, zamanı etkili bir biçimde yönetebilme yönlerinden öğretmenlere katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Bu eğitimlerin ayrıca etkili öğretimin nasıl gerçekleştirileceği, sınıf içi istenmeyen davranışlarla nasıl baş edileceği ve olumlu sınıf ikliminin nasıl oluşturulacağı noktalarında aday öğretmenlere katkı sunduğu da görülmüştür.

Alınan bu eğitimlerin aday öğretmenlerin öğretmenlik yapma noktasındaki özgüven yetersizliklerini giderdiği, aday öğretmenlerin okula ve sınıfa oryantasyonlarını hızlandırdığı, onlara tecrübeli öğretmenlerden faydalanma fırsatı sunduğu ve lisans eğitiminden sonra doğrudan ve bağımsız olarak öğretmenlik yapmanın doğuracağı olumsuzlukları engellediği de aday öğretmenlerce belirtilen diğer olumlu yönler olarak ortaya çıkmıştır.

Turkish Studies

Araştırma sonucunda sınıf içi izleme faaliyetleri ve staj uygulamalarına katılmamış olmaları halinde öğretmenlik uygulamalarında öğretmenlerin birtakım sorunlarla karşılaşabilecekleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar daha çok, etkili ders anlatımını gerçekleştirememeye, öğrenci ile etkili iletişim kuramama, öğrenci davranışlarının nedenlerini anlayamama ve sınıf ortamında öğretmenin yaşayacağı tedirginlik, başaramama korkusu ve aşırı heyecanlanmadır. Bu sorunlardan farklı olarak sınıf yönetimi ve sınıf içi problemlerin çözümü konularında yetersiz kalma, eğitim öğretim faaliyetlerinde farklı kaynaklardan faydalanmanın önemini kavrayamama, sınıf ortamında neyin nasıl yapılacağını bilememe, evrak ve yazışmalar konusunda yetersizlik yaşama ve düşük verimlilik sorunları olduğu görülmektedir. Sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarının yapılmaması durumunda aday öğretmenlerin birçok mesleki yetersizlikle öğretmenliğe başlaması gibi önemli bir sorunu da beraberinde getirdiği görülmektedir.

Öğretmenlerin hizmet öncesinde aldıkları formal eğitimlerin aday öğretmenlik sürecinde uygulama çalışmalarıyla desteklenmesi gerekmektedir. Formal eğitim sürecinde öğretmen adaylarına verilen kuramsal bilgileri sistemli ve kontrollü bir şekilde pratiğe dönüştürebilmeleri için gerekli uygulama ortamı sağlanamaması ve onlara bu konuda yeterince fırsat ve zaman verilememesi durumunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimi ve disiplin, sınıfta zamanı etkin kullanma, uygun eğitim ortamları düzenleme ve kullanma, gerekli ders araç-gereci ve materyali hazırlama ve etkin kullanma, amaçlara uygun bir değerlendirme yapabilmek için doğru soru hazırlama, öğrencileri motive etme ve bireysel farklılıkları algılama konularında sıklıkla sorunlar yaşadıkları görülmekte (Sarıtaş, 2007), adaylık sürecinde alınan uygulamalı eğitimler yardımıyla bu sorunların giderilmesine katkı sunulmaktadır.

Aday öğretmenlik dönemi, öğretmenlerin, gelecekteki başarılarının temelini şekillendirecekleri beceri ve alışkanlıkları kazanmaya başladıkları dönemdir. Bu geçiş döneminde pek çok öğretmenin mesleğine ilişkin bakış açısı şekillenmeye başlamaktadır (Ekinci, 2010). Bu dönemde alınan uygulamalı eğitimler sayesinde aday öğretmenler sosyal problemleri çözmeye yönünde daha fazla kontrol sahibi olmakta, zor öğrencileri motive etme ve etkili olma kişisel yeteneğine sahip oldukları yönündeki iyimser inançları sarsılmamaktadır (Hoy ve Woolfolk, 1990).

Sınıfta öğrencilerle çalışmak, veli ve yönetici beklentilerini karşılamak, öğretmenlerin güven düzeyini arttırmakta, onların farklı meselelerle uğraşma ve sorunlarla baş edebilme becerilerini geliştirmektedir. Bu durum öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri sürecinde (lisans eğitimleri sürecinde) çok fazla ortaya konulamamakta, öğretmen adayları bu tür durumları ancak göreve başladıktan sonra öğrenebilmektedir. Öğretmen yetiştirme programlarındaki dersler ve etkinlikler genellikle pedagojik bilgileri kapsamakta bu bilgileri deneyimleyebilecekleri ortamlar genelde öğretmen adaylarına sunulamamaktadır. Oysa birbirini ya da deneyimli bir öğretmenin dersini gözlemleyen öğretmen adaylarının, gelecekte benzer görevleri yapmada kendilerine güven sağlayacak modeller geliştirmeleri (Bümen ve Ercan-Özaydın, 2013) aday öğretmenlik sürecinde yapılacak gözlem ve uygulamalı eğitimler sayesinde sağlanabilmektedir. Büyükgöze-Kavas ve Bugay (2009) da yaptıkları araştırmalarında en önemli bulgu olarak öğrencilerin hizmet öncesi eğitimde edindikleri teorik bilgiyi sınıf içi ve sınıf dışı uygulamalarda kullanma imkânı sağlanmasını istemeleri olduğunu vurgulamışlardır. Bu bakımdan aday öğretmenlere, bağımsız olarak öğretmenlik uygulamalarına başlamadan önce eğitim öğretime ilişkin sınıf/okul içi ve dışı deneyimleri yaşayabilecekleri adaylık eğitim süreci imkânı tanınması gerek öğretmen gerekse eğitim öğretim süreci açısından birçok olumlu katkı sunmakta, bu süreci yaşama imkânı sunulmaması halinde ise kişisel ve mesleksi birçok problem ortaya çıkmaktadır.

Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecinde Sekiz Hafta Boyunca Devam Eden Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Öğretmenlik Uygulamalarına Katkısı, Bu Faaliyetlerinin Yapılmaması Durumunda Karşılaşılabilecek Sorunlar

Adaylık eğitimi sürecinde sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin öğretmenlik uygulamalarına birçok açıdan katkısının bulunduğu ve aday öğretmenlerce olumlu değerlendirildiği araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu eğitimin, özellikle aday öğretmenlerin yasal hak ve sorumluluklarını öğrenmelerine, mevzuat bilgisi edinmelerine, farklı ülkelerin eğitim sistemlerini tanıma ve bu eğitim sistemlerini Türk eğitim sistemi ile karşılaştırabilmelerine imkân tanınması açılarından öğretmenlik uygulamalarına katkısı olduğu görülmüştür. Hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin, aday öğretmenlerin kendilerini öğretmenliğe daha hazır hissetmelerine, eğitimin güncel sorunlarının farkına varmalarına, sınıf yönetimi ve etkili iletişim konularında birçok kazanımlar edinmelerine, eğitimde teknolojik araçların kullanımının önemini farkına varmalarına ve okullardaki büro işleri, yönetsel işler ve prosedürler hakkında kapsamlı bilgiler edinmelerine katkı sağladığı bu eğitime ilişkin aday öğretmenler tarafından belirtilen diğer olumlu yönlerdir.

Aday öğretmenlik sürecinde öğretmenlere verilen hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin yapılmaması durumunda öğretmenlerin birtakım sorunlarla karşılaşabilecekleri görülmektedir. Bu sorunların başında öğretmenlerin mevzuat konusunda yetersiz kalacak olmaları, resmi işler ve prosedürler ile yönetim faaliyetleri hakkında bilgi yetersizliği yaşayacak olmaları, okul ve öğrenciler hakkında farkındalıklarının oluşamayacak olması sorunları gelmektedir. Bu sorunların dışında öğretmenlik mesleğinin sorumluluğunun çok fazla olduğunun öğretmen adaylarının yeterince fark edilemeyecek olunması, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine iyi bir başlangıç yapamayacak olmaları, öğretmen ve okul idaresinin işbirliğinin eğitim öğretim açısından taşıdığı önemin fark edilemeyecek olması, öğretmenlerin verimliliklerinin azalacak olması, öğrencilerle etkili iletişim için gerekli olan bilgileri edinemeyecek olmaları ve tecrübe yetersizliği yaşanabilmesi sorunlarının da olduğu görülmektedir. Adaylık sürecinde yapılan hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin yapılmaması durumunda ortaya çıkacak sorunlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu sorunları kişisel, mesleki ve yönetsel sorunlar olarak kategorize edebilenin mümkün olduğu görülmektedir.

Bireye işinin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumları kazandıran hizmetiçi eğitimin diğer alanlara nazaran öğretmenlik mesleği açısından daha fazla bir gereklilik taşıdığı ifade edilebilir. Öğretmenlerin lisans öğrenimleri sırasında edindikleri bilgilerin bir kısmı unutulabilmekte ve bir kısmının yararlılığı azalabilmektedir. Bu bakımdan, işin gerektirdiği bilgiyi, beceriyi ve alışkanlığı hizmetiçinde kazandırma, çalıştığı işte başarı için bir ilk koşuldur (Taymaz, 1981). Bu koşulu yerine getiren eğitimlerden birisi ve belki de en önemlisi adaylık sürecinde alınan eğitimlerdir. İşe alıştırma eğitimi kapsamında değerlendirilecek olan bu eğitimler aracılığıyla öğretmenler işin gereği olan bilgileri edinmekte, okulla ilgili temel bilgileri kazanmakta, eğitim örgütlerinin politikalarını, yapısını, konusunu ve sürecini tanımakta, sosyal hak ve sorumluluklarını bilmekte, mesleki yeteneklerini arttırmakta, kişiliklerini geliştirmekte, iş gören yabancılaşmasını önlemekte, öğretmenlik mesleğinin başında yaşanan çekingenlikleri ve ürkeklikleri aşmada öğretmenlere yardım etmektedir (Sabuncuoğlu, 1991). Hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerin yeterlilik algıları daha yüksek olmakta (Karacaoğlu, 2008), bu eğitimlerle birlikte öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimleri olumlu yönde etkilenmektedir (Önen, Mertoğlu, Saka ve Gürdal, 2009).

Hizmetiçi eğitim ile birlikte çalışanın işe uyumu, işyerine bağlılık duygusu, kendine olan güveni sağlanmakta, mesleği ile ilgili bilgileri öğrenme süresi kısalmakta, mevcut yetenekleri geliştirilmekte, çalıştığı kuruma ve işine karşı motivasyonu artmakta, çalışanlar bu eğitimle birlikte daha verimli, daha özverili çalışarak başarılı performans sergilemektedirler (Selimoğlu ve Yılmaz, 2009). Bu bakımdan aday öğretmen yetiştirme sürecinde sekiz hafta boyunca devam eden hizmetiçi

eğitim faaliyetlerinin aday öğretmene mesleksel ve kişisel açıdan birçok olumlu yön kazandırdığı sonucunun diğer araştırma sonuçları ile örtüştüğü görülmektedir.

Aday Öğretmen Yetiştirme Eğitimi Sürecinde Yapılan Sınıf İçi İzleme Faaliyetleri ve Öğretmenlik Uygulamaları ile Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Daha Etkin ve Verimli Hale Getirilmesine İlişkin Aday Öğretmenlerin Önerileri

Aday öğretmenlik sürecinde yapılan ve on altı hafta boyunca devam eden sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamalarına ilişkin olarak aday öğretmenler birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Bu eğitim ile ilgili olarak aday öğretmenler tarafından en fazla vurgulanan öneri; bu eğitim sürecinde aday öğretmenler tarafından doldurulması zorunlu olan çok sayıdaki formların azaltılması gerektiği önerisidir. Aday öğretmenler bu eğitim ile ilgili olarak ayrıca; program süresinin azaltılabileceği, bu süreçteki eğitim programının hafifletilebileceği, danışman öğretmenlerin bu süreçte bir denetici yaklaşımıyla değil de rehberlik sergileyebilecekleri, danışman öğretmenlerin dışında kalan diğer öğretmenlerin bu sürece ilişkin farkındalıklarının oluşturulması gerektiği, bu eğitim sürecinin daha sistemli ve kurumsal hale getirilmesi gerektiği, okul dışı faaliyetler kapsamında yapılan etkinliklerin iyi planlanması gerektiği önerilerini de getirmişlerdir.

Aday öğretmenlik sürecinde yapılan hizmetiçi eğitim faaliyetlerine ilişkin bazı eksiklik ve aksaklıkların olduğu ve bunların giderilmesi yönünde bazı önerilerinin olduğu aday öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Aday öğretmenlik sürecinde verilen hizmetiçi eğitim faaliyetinin daha etkin ve verimli hale getirilebilmesi için aday öğretmenler tarafından en çok ifade edilen öneriler; bu eğitimin süre olarak kısaltılması ve yoğun olan eğitim programının yoğunluğunun azaltılması gerektiğidir. Bu önerilere ek olarak eğitim programına alınacak konuların doğrudan öğretmenin işine yarayacak konular olması, eğitim görevlilerinin alanında uzman olan kişiler arasından seçilmeleri, eğitim faaliyeti kapsamında yapılan oturumların süre olarak kısa tutulması ve eğitim yapılan yerlerin ulaşımı kolay yerler olması önerileri de aday öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerini (lisans eğitimlerini) tamamladıktan ve göreve başladıktan sonra aldıkları eğitimler, hizmetiçi eğitim kapsamına girmektedir. Oryantasyon eğitimi olarak da nitelendirilebilecek olan aday öğretmenlerin yetiştirilme sürecinde aldıkları eğitimleri hizmetiçi eğitim kapsamında değerlendirmek bu yönüyle mümkündür. Hizmetiçi eğitimlerin amacı, öğretmeni geliştirmektir (Aydın, 1987). Öğretimin kalitesinin artırılması için okullarda görevli öğretmenlerin okul amaçlarının gerçekleştirilmesi yönünde eğitilmeleri gerekmektedir (Fullan, 2001).

Hizmetiçi eğitimler sayesinde öğretmenlerde mesleki gelişimler yaşanmaktadır. Mesleki gelişim sayesinde çalışanların bireysel performansları artmakta, verimsiz uygulamalar düzeltilmekte, eğitim politikalarının uygulanması için zemin oluşturularak değişimin kolaylıkla gerçekleşmesi sağlanmaktadır (Blandford, 2000). Öğretmenlerin mesleki gelişimleri ve eğitimin niteliğinin artırılması açısından bu denli öneme sahip olan hizmetiçi eğitim çalışmalarının ihtiyaca göre düzenlenmesi, kursların fiziki ortamlarının uygun olması, eğitim süreci içerisinde gerekli olan uygun materyaller ve aletlerin seçilmesi, bu materyal ve aletlerin kurs öncesinden temin edilmesi, kursta görev alacak olan öğretim üyelerinin sadece alanlarındaki uzmanlıklarına göre değil ders anlatımındaki üstünlüklerine dikkat edilmesi gerekmektedir (Azar ve Karaali, 2007). Yalın (2001), Günbayı ve Taşdoğan (2012) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında kursiyerlerin hizmetiçi eğitim programlarının daha nitelikli hale getirilmesine ilişkin birtakım önerilerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu öneriler; sınıflardaki öğrenci sayılarının azaltılması, derslerin uygulama ağırlıklı ve problemlere yönelik olması, kurs planlamasında kursiyerlerin görüş, öneri ve isteklerine yer verilmesi, kurs materyallerinin kurs başlamadan ya da kurs başında sağlanması, öğretim

elemanlarının akademik yönden yeterli ve tecrübeli kişilerden seçilmesi, programların kursiyerlerin yeme, dinlenme, sosyal faaliyetlerde bulunma gibi konularda problemle karşılaşmayacakları yerlerde düzenlenmesi, dersliklerin temiz, program sürelerinin gereğinden kısa ya da uzun tutulmaması gerektiği şeklindedir.

Ergin, Akseki ve Deniz (2012) ile Arslan ve Şahin (2013) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında öğretmenlerin hizmetiçi eğitimine alınmadan önce eğitim ihtiyaçlarının saptanması gerektiği, katılımcı sayısının programın etkililiği açısından uygun sayıda tutulması, hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü yerlerin öğretmenlerin bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte olması ve bu eğitimlerde katılımcı öğrenmelerini kolaylaştırıcı yöntem-teknik ve araç-gereç kullanımına ve alanlarında uzman kişilerin eğitim görevlisi olarak seçilmelerine özen gösterilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yapılan diğer araştırma sonuçları ile bu araştırma sonunda ortaya çıkan adaylık eğitim sürecine ilişkin öğretmen önerilerin genel olarak benzerlik gösterdikleri görülmektedir.

Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçlarına dayalı olarak uygulayıcılara ve araştırmacılara dönük önerilere yer verilmiştir.

Uygulayıcılara Dönük Öneriler

1. Aday öğretmen yetiştirme eğitimi kapsamında ve danışman öğretmen nezaretinde yürütülen sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamaları ile yüz yüze eğitim kapsamında yürütülen hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin öğretmenlik uygulamalarında öğretmenlere birçok açıdan katkılar sunduğu, bu eğitimlerin aday öğretmenler tarafından ihtiyaç olarak görüldüğü ve olumlu olarak değerlendirildiği araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan aday öğretmen yetiştirme eğitimlerinin, aday öğretmenlerin atamasını takip eden süreç içerisinde ve aday öğretmenlerin bağımsız olarak derslere girmeye başlamadan önce gerçekleştirilmesine devam edilmelidir.

2. Sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamaları sürecinde aday öğretmenler tarafından doldurulması zorunlu olan çok sayıdaki formlara ilişkin olarak gerekli sadeleştirmeler yapılabilir, form sayısı/form doldurma periyotları azaltılarak gerek aday öğretmenlerin gerekse danışman öğretmenlerin kırtasiye yükü azaltılabilir.

3. Sınıf içi izleme faaliyetleri ve öğretmenlik uygulamaları sürecinde danışman öğretmenlerin denetleyici bir yaklaşım yerine daha çok rehberlik ve mentorluğu ön planda tutan bir yaklaşım sergilemeleri sağlanabilir. Bunun için, danışman öğretmen görevlendirmeleri yapılırken “Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecine İlişkin Yönerge” de belirtilen danışman öğretmenlerin yeterlik alanlarına sahip olma durumlarına daha çok dikkat edilebilir, danışman öğretmen görevlendirilmesinde daha fazla hassasiyet gösterilebilir. İl/ilçe Millî eğitim müdürlüklerince danışman öğretmen olarak görevlendirilecek öğretmenler bu konuda bilgilendirilebilir.

4. Yetiştirilme sürecinde olan aday öğretmenlerin, sadece danışman öğretmenlerini değil kurumdaki diğer öğretmenleri de gözlemledikleri ve modelledikleri görülmektedir. Danışman öğretmen dışındaki öğretmenlerin de bu süreçte gerekli hassasiyeti taşımaları aday öğretmenlerin yetişmeleri açısından önem arz etmektedir. Bu bakımdan kurumdaki diğer öğretmenlerin ve kurumun öğretmen dışındaki tüm çalışanlarının bu sürece ilişkin farkındalık ve hassasiyetlerinin arttırılabilmesi için okul, ilçe veya il millî eğitim müdürlükleri aracılığıyla gerekli bilgilendirmeler yapılabilir ve bu konuda eğitim faaliyetleri düzenlenebilir.

5. Hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin program içerikleri tekrar gözden geçirilip, program yoğunluğu ve programın süresi azaltılabilir. Hizmetiçi eğitim çalışmalarında öğretmenlik uygulamalarına doğrudan katkı sunacak konulara daha çok ağırlık verilebilir. Yetiştirme eğitimi konularının belirlenmesinde paydaşların katılımları sağlanarak ihtiyaç olan konuların belirlenmesi için ihtiyaç analizi yapılabilir.

6. Hizmetiçi eğitim faaliyetlerinde eğitim görevlisi olarak belirlenecek görevlilerin alanında uzman olan kişiler olmasına, oturum sürelerinin uzun tutulmamasına ve eğitim yapılan merkezlerin ulaşımı kolay yerler olmasına daha fazla dikkat edilebilir.

Araştırmacılara Dönük Öneriler

1. Bu araştırmada aday öğretmen yetiştirme sürecinde alınan eğitimlerin öğretmenlik uygulamalarına katkısına ilişkin aday öğretmen görüşleri incelenmiştir. Yapılacak farklı araştırmalarda bu konuyla ilgili olarak danışman öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin görüşleri incelenebilir. Aynı konu farklı örneklemeler üzerinde çalışılıp farklı araştırma sonuçları karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Turkish Studies*, 8(12), 15–28. doi:10.7827/TurkishStudies.5706
- Altinkurt, Y., Kürşat, Y. & Erol, E. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48–62.
- Arslan, H. & Şahin, İ. (2013). Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim kurslarına yönelik görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 56–66.
- Aydın, M. (1987). Bir hizmetiçi eğitim olarak denetim. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 241–249.
- Azar, A. & Karaali, Ş. (2004). Fizik öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları. *Millî Eğitim Dergisi*, 162. 01/07/2017 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Millî_Egitim_Dergisi/162/azar-karaali.htm adresinden erişilmiştir.
- Azar, A. (2011). Türkiye’deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: nitelik mi, nicelik mi?. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), 36-38. doi: 10.5961/jhes.2011.004
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Berkant, H. G., Efendioğlu, A. & Sürmeli, Z. (2014). Değerler eğitime yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi / Investigation of teachers’ views on values education. *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, Volume 9/5 Spring, p. 427-440, ANKARA-TURKEY.
- Blandford, S. (2000). *Managing professional development in schools*. London: Routledge Taylor ve Francis.
- Bursalıoğlu, Z. (2012). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bümen, N. T. & Ercan-Özaydın, T. (2013). Adaylıktan göreve öğretmen özyeterliliği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlardaki değişimler. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 109–125.

- Büyükgöze-Kavas, A. & Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 13–21.
- Capella-Santana, N. (2003). Voices of teacher candidates: positive changes in multicultural attitudes and knowledge. *The Journal of Educational Research*, 96(3) 182–190. doi: 10.1080/00220670309598806.
- Coşkun-Keskin, S. & Deniz, Y. (2017). Geçmişten günümüze öğretmenlerin gözünden bir meslek olarak öğretmenlik mesleği / Teaching as a profession according to teachers from past to today. *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, Volume 12/14, ANKARA-TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11694>, p. 85-104.
- Çermik, H., Doğan, B. & Şahin, A. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 201–212.
- Ekinci, A. (2010). Aday öğretmenlerin iş başında yetiştirilmesinde okul müdürlerinin rolü. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 63–77.
- Elkatmış, M., Demirbaş, M. & Ertuğrul, N. (2013). Eğitim fakültesi öğrencileri ile formasyon eğitimi alan fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik inançları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(3), 41–50.
- Eraslan, L. & Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 427–438.
- Ergin, İ., Akseki, B. & Deniz, E. (2012). İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 55–66.
- Fullan, M. G. (2001). *The new meaning of educational change*. New York: Teachers College Press.
- Günbayı, İ. & Taşdöğen, B. (2012). İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin hizmetiçi eğitim programları üzerine görüşleri: Bir durum çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 87–117.
- Hoy, W.K. & Woolfolk, A. E. (1990). Socialization of student teachers. *American Educational Research Journal*, 27(2), 279–300.
- Işık, A., Çiltaş, A. & Baş, F. (2010). Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 14, Sayı 1*, 53-62.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 70–97.
- Karaman, P. & Şahin, Ç. (2017). Öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlıklarının mikro-öğretim yoluyla geliştirilmesi / Improving the assessment literacy of teacher candidates via micro-teaching. *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Tahsin Aktaş Armağanı) Volume 12/4, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11428>, p. 255-274.

- Kartal, T. & Afacan, Ö. (2012). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 76 – 96.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1–2), 1–14.
- MEB, (2016a). Aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin yönerge. *Makam Oluru Sayısı 2456947, Tarihi 02/03/2016*.
- MEB, (2016B). Aday öğretmen yetiştirme programı. <http://oygm.meb.gov.tr/www/aday-ogretmen-yetistirme-surecine-iliskin-yonerge-ve-yetistirme-programi/icerik/328>, (erişim tarihi: 01/07/2016).
- Memduhoğlu, H. B. & Topsakal, C. (2008). Öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşlerine göre ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programlarının niteliği ve programlarda yaşanan sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(1), 95–129.
- Önen, F., Mertoğlu, H., Saka, M. & Gürdal, A. (2009). Hizmetiçi eğitimin öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgilerine etkisi: Öpyep örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 9–23.
- Polat, S. (2013). Pedagojik formasyon sertifika programı ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 48–60.
- Polat, S. (2014). Bir mesleğe/işe sahip olan pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelme nedenleri. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 128–144. doi:10.14687/ijhs.v11i1.2740
- Sabuncuoğlu, Z. (1991). *Personel yönetimi*. İstanbul: Teknografik Matbaacılık.
- Sarıtaş, M. (2007). Okul deneyimi I uygulamasının aday öğretmenlere sağladığı yararlar konusundaki görüşlerin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 2007, 121–143.
- Seferoğlu, S. S. (2003). *Öğretmenlerin hizmet-içi eğitiminde yeni yaklaşımlar*, Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, 21-23 Mayıs 2003, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi, Sivas.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40–45.
- Selimoğlu, E. & Biçen-Yılmaz, H. (2009). Hizmetiçi eğitimin kurum ve çalışanlar üzerine etkileri. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 1, 1–12.
- Süral, S. & Sarıtaş, E. (2015). Pedagojik formasyon programına katılan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik yeterliklerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 62–75.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 63–82.
- Tataroğlu, B., Özgen, K. & Alkan, H. (2011). Matematik öğretmen adaylarının öğretmenliği tercih nedenleri ve beklentileri. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 27-29 April, 998-1006.

-
- Taymaz, H. (1981). *Hizmetiçi eğitim: kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:94.
- Topçu, N. (2016). *Türkiye'nin maarif davası (20. Baskı)*. İstanbul: Dergâh yayınları.
- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y. & Memiş, A.D. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *Elementary Education Online*, 9(3), 910–921.
- Yalın, İ. (2001). Hizmetiçi eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 150. 01/07/2017 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Millî_Egitim_Dergisi/150/yalin.htm adresinden erişilmiştir.